

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dîtîqa (nouum) ḥadāta (testamentum)

Parisiis, 1584

Cap. VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39367

CAP. VII.

1 Et conueniunt ad eum Phariſæi, & quidā de Scribis, uenientes ab Ieroſolymis.

2 Et cū uidiffent quofda ex diſcipulis eius communibus manibus, id eſt non lotis, manducare panes, vituperauerunt.

3 Phariſæi enim & omnes Iudæi, niſi crebrō lauerint manus, non manducant, tenentes traditionem Seniorū:

4 Et à foro uenientes, niſi baptizentur, non comedunt: & alia multa ſunt que tradita ſunt illis ſeruare, baptizata calicum & uiceorum & zramentorum & lectōrum.

5 Et interrogabāt eum Phariſæi & Scribæ, Quare diſcipuli tui non ambulat iuxta traditionem Seniorum, ſed communibus manibus manducant panem?

6 At ille reſpondens dixit eis, Bene prophetauit Iſaias de uobis hypocritis, ſicut ſcriptum eſt, Populus hic, labiis meis honorat, cor autem eorum longè eſt à me.

7 In uanum autem me colunt, docentes doctrinas & præcepta hominum.

8 Relinquentes enim mandatum Dei, tenetis traditiones hominum, baptizata uiceorum & calicum: & alia ſimilia his facitis multa.

Ierusalem ab q uenerat & scribæ phariſæi ad eum & cōgregati ſunt

וכנשו לותה פרישא וספרת דאתו מן אורשלם

lauissent non cum panem q comedebant diſcipulis ei⁹ ex quofdam & uidebat

ויהו אנשין מן תלמידוהו דאכלין להמא כד לא משנן

niſi & phariſæi Iudæi enim omnes & cōqueſti ſūt manus ſuas

אודיהון ואתערלו: כלהון ניר יהודיא ונרישא אן הו

tenent quia comedunt non manus ſuas abluerunt non curioſe

דכטילאית לא משיגין אידיהון לא לעסקן מטל דאהידין

lauerint non ſi plateis & à seniorum traditionem

משלמנותה דקשישא: ומן שוקא אן לא עמדין

ut obleruent receperūt que ſunt alia & multa comedūt non

לא לעסקן וסניאנת אחרניתה אית אילן דקבלו דנטרון

& lectōrum zris & uasorum & lagenarum calicum lotiones

מעמודיתא דכסא ודקסטא ודמאני נחשא ודערסתא:

non diſcipuli tui quare & phariſæi scribæ & interrogauerunt

ושאלוהו ספרת ופרישא למנה תלמידוך לא

lauerint non cūm ſed ſeniorum traditionem iuxta ambulat

מחלכין איך משלמנותה דקשישא אלא כד לא משיגין

pulchrè eis dixit uerò ipſe panem comedūt manus ſuas

אודיהון אכלין להמא: הו דין אמר להון שפיר

ſcriptum eſt ſicut uultum aſſumentes propheta Iſaias de uobis uaticin⁹ eſt

אתנבי עליכון אשעיא נביה נסכי באפנה איך דכתבי

remotū eſt multū autē cor eorū me honorans eſt labiis ſuis iſte qz populus

דעמא הנא בספותה הו מיקר לי לבהון דין סני רחיק

que ſūt mādara doctrinas doceant cūm me reuerentur & fruſtrā à me

מני: וכריקאית דהלין לי כד מלפין יולפנא דפוקדנא

Dei mandata enim omitatis cūm hominū filiorū

רבני נשא: כד שבקתון ניר פוקדנה דאלהה

calicum lotiones hominum traditionem uos & tenetis

ואידיון אנתון משלמנותה דבנינשא מעמודיתא דכסא

ſimilia ſunt que his illa & multa & lagenarum

וקסטתה וסניאנת אילן דלהלין דמין:

I Καὶ συναχθησάντες πρὸς αὐτὸν οἱ φαρισαῖοι, καὶ τινὲς τῶν γραμματέων ἡθροῦτος ἐκ τῆς Ἱερουσαλὴμ· 2 καὶ ἰδόντες ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κοινὰς χεῖρας, ὅτι ἔθινον, ἀβουλοῦσιν ἐδουλοῦστας δεῖπνεσθαι, ἐμίμνησεν· 3 οἱ δὲ φησὶ αὐτῷ καὶ παῖτες οἱ Ἰουδαῖοι, ἅπαν μὴ συζῆμιον ἵστανται ταῖς χεῖρας ἅρας, καὶ αὐτῶν τὸ πλῆθος οὐκ ἔστιν ὡς ἐσθίουσιν; 4 καὶ ἀποκρίσας, ἔειπεν αὐτοῖς, ἅπαντες ἰσχυροὶ εἰσίν, ἀπαρτέλαστοι, ἀπαρτέλαστοι, βασιλισμοὺς ποιεῖτε, καὶ ζῆσῶν, καὶ ἀλλοιωσῶν, καὶ ἀνομιῶν· 5 ἔπειτα ἐπέρωτώσων αὐτοὺς οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματίτες, λέγοντες αὐτῷ ὅτι μαθηταὶ σου ἔσβησαν τὸ πλῆθος τῶν ἁγίων, ὡς ἐσθίουσιν, ἀπορροῦντες τὸ πλῆθος τῶν ἁγίων, ὡς ἐσθίουσιν; 6 ὁ δὲ ἀποκρίθεις ἐπὶ αὐτοῖς, ὅτι κατὰ τὸν Ἰσραὴλ ἐστὶν ἡ ἀνομία, ὡς ἐσθίουσιν, ὡς ἐσθίουσιν; 7 μαθηταὶ δὲ αὐτοῦ, οὗτοι οἱ λαοὶ οἱ χεῖρες μὴ ἔχουσιν, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν ἀπορροῦν ἀπὸ χεῖρας ἀπὸ χεῖρας· 8 ἀφ' ἑνὸς δὲ τῶν ὄντων τῶν θεοῦ, κρατῆρ τῶν πνευμάτων ἡ ἀνομιῶν, βασιλισμοὺς ζῆσῶν, καὶ ποιεῖτε, καὶ ἀπὸ παρὸς ἀνομιῶν ταῖς χεῖρας ποιεῖτε·

9 Et dicebat

ve confermetis Dei mandatum vos pervertitis bellè eis dixit
 אמר להון שפיר טלמין אנתון פוקדנא דאלהא דתקימון
 & qui & matrè tuâ patrè tuû honora dixit enim Moses traditionem vestram
 משלמנותכון: מושא גיר אמר יקר לאבוך ולאמך וטן
 dicentes autem vos moriatur matri aut patri maledixerit
 דמעזחא לאבא או לאמא מותא נמות: אנתון דין אמרן
 id oblatio mea matri suæ aut patri suo homo dixerit si estis
 אנתון אן נאמר גברא לאבוהי או לאמה קורבני מרם
 quicquã vt faciat ei estis permittentes nec iuuaberis quod ex me
 דמני תאתר: ול- שבקון אנתון לה דנעבד מרם
 Dei sermonem estis & abrogãtes metri suæ aut patri suo
 לאבוהי או לאמה: וטסלין אנתון מלהא דאלהא
 multa his & similia quam tradidistis traditionem propter
 מטל משלמנות- דאשלמתון ודמין לה לין סניאתא
 eis & dixit vniversã turbam Iesus & vocauit estis faciẽtes
 עבדין אנתון: וקרא ישוע לכנשא כלה ואמר להון
 quod extra quicquam non est & intelligite vos omnes audite me
 שומעוני כלכון ואסתכלו: לירת מרם דלבר מן
 id sed cum contaminare possit in eum & intret sit hominem
 ברנשטא הו ועאל לה דמשכח מסיב לה אלא מרם
 cui sunt is hominem quod polluit est id ab eo quod exit
 דנפק מנה הו הו מסיב לברנשטא: מן דארת
 prx in domũ Iesus ingressus esset autè eũ audiat ad audiendũ aures ei
 לה אדנא דנשמע נשמע: בר דין על ישוע לביתא מן
 eis dixit hac parabola de discipuli eius interrogauit eũ turba
 כנשא שאלוהי תלמידוהי על מתלא הו: אמר להון
 quicquid estis scientes non estis desipientes vos etiam sic
 הכנא או אנתון עטלין אנתון לא ידעון אנתון דכלטרם
 qu non cum cõtinuare potest non in hominem ingreditur extrinsecus
 דמן לבר עאל לברנשטא לאמשכח מסיב לה: דלא
 per purgationem & egeratur in ventrè ei sed intrans in cor eius sit
 הוא ללבר עאל אלא לכרסה ומשתדא בתדכיתא
 cibum omnem purgans
 דמדכיאכלה מאכולתא:

9 Et dicebat illis, Bene irritum fecistis preceptum Dei, vt traditionem vestram seruetis.
 10 Moyses enim dixit Honora patrem tuum & matrè tuam: &, Qui maledixerit patri vel matri morte moriatur.
 11 Vos autem dicitis, Si dixerit homo patri aut matri, Corban (quod est donum) quodcunque ex me, tibi pro fuerit.
 12 Et vtrã non dimittitis cum quicquam facere patri suo aut matri.
 13 Rescindentes verbũ Dei per traditionem vestram quã tradidistis: & similia huiusmodi multa facitis.
 14 Et aduocans iterum turbas dicebat illis, Audite me omnes, & intelligite:
 15 Nihil est extra hominem introiens in eũ, quod possit eum coquinare: sed quæ de homine procedunt, illa sunt quæ coquinant hominem.
 16 Si quis habet aures audiendi, audiat.
 17 Et eũ introisset in domum à turba, interrogabant eum discipuli eius parabolam.
 18 Et ait illis, Sic & vos imprudentes estis? Non intelligitis quia omne extrinsecus introiens in hominem, non potest eum communicare.
 19 Quia non intrat in cor eius, sed in ventrem vadit, & in secessum exit, purgans omnes escas?

9 אמר להון שפיר טלמין אנתון פוקדנא דאלהא דתקימון & qui & matrè tuâ patrè tuû honora dixit enim Moses traditionem vestram משלמנותכון: מושא גיר אמר יקר לאבוך ולאמך וטן dicentes autem vos moriatur matri aut patri maledixerit דמעזחא לאבא או לאמא מותא נמות: אנתון דין אמרן id oblatio mea matri suæ aut patri suo homo dixerit si estis אנתון אן נאמר גברא לאבוהי או לאמה קורבני מרם quicquã vt faciat ei estis permittentes nec iuuaberis quod ex me דמני תאתר: ול- שבקון אנתון לה דנעבד מרם Dei sermonem estis & abrogãtes metri suæ aut patri suo לאבוהי או לאמה: וטסלין אנתון מלהא דאלהא multa his & similia quam tradidistis traditionem propter מטל משלמנות- דאשלמתון ודמין לה לין סניאתא eis & dixit vniversã turbam Iesus & vocauit estis faciẽtes עבדין אנתון: וקרא ישוע לכנשא כלה ואמר להון quod extra quicquam non est & intelligite vos omnes audite me שומעוני כלכון ואסתכלו: לירת מרם דלבר מן id sed cum contaminare possit in eum & intret sit hominem ברנשטא הו ועאל לה דמשכח מסיב לה אלא מרם cui sunt is hominem quod polluit est id ab eo quod exit דנפק מנה הו הו מסיב לברנשטא: מן דארת prx in domũ Iesus ingressus esset autè eũ audiat ad audiendũ aures ei לה אדנא דנשמע נשמע: בר דין על ישוע לביתא מן eis dixit hac parabola de discipuli eius interrogauit eũ turba כנשא שאלוהי תלמידוהי על מתלא הו: אמר להון quicquid estis scientes non estis desipientes vos etiam sic הכנא או אנתון עטלין אנתון לא ידעון אנתון דכלטרם qu non cum cõtinuare potest non in hominem ingreditur extrinsecus דמן לבר עאל לברנשטא לאמשכח מסיב לה: דלא per purgationem & egeratur in ventrè ei sed intrans in cor eius sit הוא ללבר עאל אלא לכרסה ומשתדא בתדכיתא cibum omnem purgans דמדכיאכלה מאכולתא:

f

demonium exiit sermonem hunc propter abi Iesus ei dixit
אמר לה ישוע ולי מטל הוא מלתא נפק לה שאדמא 29
 iaceret dum filiam suam & inuenit in domum suam & abiit filia tua ex
מן ברתמי : 30 ואולת לביתה ואשכחת ברתה כד רמיא
 confinio à Iesus exiit rursum demon. ei ab ea & exierat in lecto
בערסא ונפיק מנה שאדה : 31 תוב נפק ישוע מן תחומא
 decem ad confinium Galilæe ad mare & venit & Sidonis Tyri
דצור ודעידן ואתא לימא דנלילא לתחומא דעסרת
 & rogâtes balbutientē vnū surdum ei & adduxerunt vrbium
מדינתא : 32 ואיתיו לה הרשא חד פאקא ובעין
 turba de & extraxit eū manum super eum vt imponeret ab eo erant
הו מנה דנסיס עלוהי אידה : 33 ונגדה מן כנשא
 lingua eius & tetigit & expuit in aures illi⁹ digitos suos & iunxit solum
בלחודוהי וארמי צבעתה באדנוהי ורק וקרב ללשנה :
 & in illa adaperitor ei & dixit & ingemuit in cælum & suspexit
וחר בשמיא ואתתנה ואמר בה אתפתח : 34 ובה
 eius lingue vinculum & solutum est eius aures adaperre sunt hora
בשעתא אתפתחו אדנוהי ואשתרי אסרא דלשנה
 dicerent non cuiquam vt id eos & admonuit facillimè & locutus est
ומלל פשיקאית : 36 וזהר אנון דהרא לאנש לא נאמרון
 erant prædicâtes magis illi eos erat admonens ipse & quanto
ובמא דהו מוחר אומא להון הנון יתיר מברון הו :
 bene quia omnia & dicebant erant obstupescentes & magis
ויתרארת מתדמרין הו ואמרין דכלמדם שפיר 37
 vt loquantur loquentes & non vt audiant facit surdos fecit
עבר להרשא עבר דנשמעון ולרלא מכללן דנמללן :

29 Erat illi, propter hunc sermonem vade, exiit demonium à filia tua,
 30 Et cum abiisset domum inuenit puellam iacentem supra lectum, & demonium exiisse.
 31 Et iterum exiens de finibus Tyri, venit per Sidonem ad mare Galilæe inter medios fines Decapoleos.
 32 Et adducunt ei surdum & mutum: & deprecabantur eum vt imponeret illi manum.
 33 Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in aurículas eius: & expuens, tetigit linguam eius.
 34 Et suspiciens in cælum, ingemuit: & ait illi, Ephphetha, quod est, adaperire.
 35 Et statim apertæ sunt aures eius: & solutum est vinculum lingue eius, & loquebatur recte.
 36 Et præcepit illis ne cui dicerent, Quanto autem eis præcipiebat, tantò magis plus prædicabant.
 37 Et eò ampliùs admirabantur, dicentes, Bene omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos, loqui.

קפלאון ח

diei omnis ad oblationem

דקורבא דכל יום

eset & non esset existens multa turba cum diebus autem in illis
בהנון דין יומתא כד כנשא סניאא אית הוא ולא אית
 illis & ait discipulos suos vocauit quod ederent quicquam
הוא מדם דנאכלון קרא לתלמידוהי ואמר להון :

C A P. VII.

1 In diebus illis iterum cum turba multa esset cum Iesu, nec haberent quod manducarent: conuocatis discipulis, ait illis.

29 **אמר ישוע ולי מטל הוא מלתא נפק לה שאדמא** 30 **אמר ישוע ולי מטל הוא מלתא נפק לה שאדמא**
 31 **אמר ישוע ולי מטל הוא מלתא נפק לה שאדמא** 32 **אמר ישוע ולי מטל הוא מלתא נפק לה שאדמא**
 33 **אמר ישוע ולי מטל הוא מלתא נפק לה שאדמא** 34 **אמר ישוע ולי מטל הוא מלתא נפק לה שאדמא**
 35 **אמר ישוע ולי מטל הוא מלתא נפק לה שאדמא** 36 **אמר ישוע ולי מטל הוא מלתא נפק לה שאדמא**
 37 **אמר ישוע ולי מטל הוא מלתא נפק לה שאדמא**

